

ปัญหาและความก้าวหน้าของ การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศกำลังพัฒนา

โดย

ผศ.ดร.เสถียร ศรีบุญเรือง
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ประเทศกำลังพัฒนาหลายประเทศได้ใช้ความพยายามที่จะดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (foreign direct investment: FDI) ตลอดช่วงเวลาสองทศวรรษที่ผ่านมา ทั้งนี้เนื่องด้วยประเทศกำลังพัฒนาเหล่านั้นต่างก็เห็นพ้องกันว่า การไหลเข้ามาของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศนั้นจะเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศโดยรวมเป็นอันมาก เช่นเห็นว่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ช่วยกระตุ้นให้มีการส่งออกและการสะสมทุนภายในประเทศเหล่านั้นเพิ่มมากขึ้น จากการศึกษาผลกระทบของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่มีต่อความเติบโตทางเศรษฐกิจ ในกรณีศึกษาของประเทศไทยในช่วงทศวรรษที่ 1980 ของ Tongdee, K. ในปี 1994 พบว่า การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) นั้นมีผลกระทบอย่างสำคัญที่จะทำให้เกิดการเพิ่มของการสะสมทุนภายในประเทศ และการเพิ่มของการส่งออกของไทยได้ถึงร้อยละ 74 และร้อยละ 29 ตามลำดับ (Tongdee, K.1994) ผลการศึกษาดังกล่าวนี้ได้สนับสนุนผลการศึกษาของเสถียร ศรีบุญเรือง ในการศึกษาผลความสัมพันธ์ระหว่าง การส่งออก การลงทุน และความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของไทยในปี 2535 ซึ่งพบว่าการส่งออกและการลงทุนนั้นต่างก็มีส่วนที่ทำให้เศรษฐกิจของไทยเติบโตได้อย่างมีนัยสำคัญ (เสถียร ศรีบุญเรือง,2535)

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) นั้นนับได้ว่ามีความสำคัญต่อเศรษฐกิจ เนื่องจากเป็นตัวเร่งความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและที่สำคัญเป็นตัวเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลกโดยเฉพาะในประเทศเป็นตัวแทนเพิ่มทุนปัจจัยทุนเงินตราต่างประเทศ เทคโนโลยี การจัดการ และเครือข่ายการตลาดการส่งออกให้กับระบบเศรษฐกิจของประเทศผู้รับการลงทุน นอกจากนี้ยังเป็นการปัจจัยที่เอื้อให้มีการปรับปรุงคุณภาพของนักอุตสาหกรรมในประเทศกำลังพัฒนาที่เป็นผู้รับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศนั้นๆด้วย (ชัยวุฒิ ชัยพันธุ์,2537)

แม้ว่าปริมาณการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศทั้งหมดที่ไหลเข้าสู่ประเทศกำลังพัฒนาได้เพิ่มขึ้นเป็นอันมากแต่ยังมีปัญหาในเรื่องการกระจายตัวที่ไม่ทั่วถึงของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศนั้นเป็นอันมาก ประเทศที่มโนโยบายในการปฏิรูปเชิงรุกต่อการลง

ทุนโดยตรงจากต่างประเทศก็จะเป็นประเทศที่ประสบความสำเร็จในการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศได้มากกว่าประเทศที่มีนโยบายในการปฏิรูปในเชิงรุกน้อยกว่า

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศนั้นได้เข้ามามีบทบาทเพิ่มมากขึ้นในกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนาในช่วงหลังๆ จากข้อมูลจะเห็นได้ว่าปริมาณการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศทั้งหมดที่ไหลเข้าสู่ประเทศกำลังพัฒนาได้เพิ่มขึ้นจากมูลค่าเฉลี่ยต่อปีประมาณ 12.6 พันล้านเหรียญสหรัฐในระหว่างปี 2523-2528 เป็นมูลค่าเฉลี่ยต่อปีประมาณ 51.8 พันล้านเหรียญสหรัฐในระหว่างปี 2535-2536 และเพิ่มขึ้นเป็นเฉลี่ยต่อปีประมาณ 70 พันล้านเหรียญสหรัฐในระหว่างปี 2537 เมื่อพิจารณาในภาพรวมของปริมาณการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศทั้งหมดที่ไหลเข้าสู่ประเทศกำลังพัฒนาพบว่าประเทศกำลังพัฒนามีสัดส่วนของปริมาณการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศคิดเป็นร้อยละ 32 ของมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่มีทั้งหมดในระหว่างปี 2535-2537 ซึ่งได้เพิ่มขึ้นจากสัดส่วนประมาณร้อยละ 20 ของช่วงแรกของศตวรรษที่ 1980 ในขณะเดียวกันสัดส่วนของมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในการสะสมปัจจัยทุนโดยรวมของประเทศกำลังพัฒนาได้เพิ่มมากกว่าสองเท่าในช่วงปี 2529-2535 จนกระทั่งมีสัดส่วนเกินกว่าร้อยละ 6 ในปี 2536

ในขณะที่มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศกำลังเพิ่มขึ้นนั้น รูปแบบอื่นๆ ของการไหลของปัจจัยทุนไปสู่ประเทศกำลังพัฒนามีมูลค่าที่ลดน้อยถอยลง การไหลเข้าของปัจจัยทุนในรูปของความช่วยเหลือซึ่งเคยเป็นแหล่งที่มาที่สำคัญของเงินทุนจากต่างประเทศของประเทศกำลังพัฒนานั้นก็มีมูลค่าและสัดส่วนที่ลดลงอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ปี 2503 เป็นต้นมา จนในปัจจุบันนี้นั้นสัดส่วนของการไหลเข้าของปัจจัยทุนดังกล่าวนี้มีเพียงร้อยละ 25 ของมูลค่ากระแสการไหลเข้าของเงินทุนทั้งหมดในช่วงปี 2513 นั้นการกั๊กเงินทางการเงินการค้าถือว่าเป็นแหล่งที่มาของมูลค่ากระแสเงินไหลเข้าทั้งหมด แต่พอมาในปี 2523 รายการเงินไหลเข้าที่อยู่ในรูปการกั๊กเงินทางการเงินค้านี้ได้ลดความสำคัญลงไปในขณะที่รายการเงินไหลเข้าที่อยู่ในรูปมูลค่าการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์กลับทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้นเป็นลำดับและอยู่ในกระแสของการจับตามองและเป็นที่สนใจของนักลงทุนในช่วงเวลาเดียวกัน (ดูตารางที่ 1) อย่างไรก็ตามรายการเงินไหลเข้าที่อยู่ในรูปการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์นั้นกลับมีความผันผวนและมีความเสี่ยงสูงค่อนข้างมากดังเช่นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับกรณีของประเทศเม็กซิโกในเดือนธันวาคมปี 2537

ลักษณะที่ถือเป็นข้อที่แตกต่างออกไปของ FDI เมื่อเทียบกับรูปแบบอื่นๆ ของปัจจัยทุนที่ไหลเข้ามาในประเทศกำลังพัฒนามีคือการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศนั้นมักจะเป็นการนำเอาทรัพยากรส่วนเพิ่มทั้งที่อยู่ในรูปของ เทคโนโลยี ความรู้ทางการจัดการ และความสามารถที่จะเข้าถึงตลาดส่งออกมาสู่ประเทศผู้รับการลงทุน สิ่งที่เป็นทรัพยากรส่วนเพิ่มดังกล่าวข้างต้นนั้นย่อมเป็นที่ต้องการอย่างยิ่งของประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลาย.

ส่วนในแง่ของนักลงทุนจากต่างประเทศนั้นจะต้องมีการตัดสินใจอย่างถูกต้องในการเลือกลงทุนในประเทศใดประเทศหนึ่งว่าประเทศนั้นๆ เป็นประเทศที่เหมาะสมที่สุดในการลงทุนหรือไม่ จากข้อมูลในอดีตนั้นพบว่าส่วนแบ่งของมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

นั้นได้ไหลไปสู่ในมือของประเทศต่างๆซึ่งส่วนใหญ่เป็นประเทศเอเชียตะวันออกและประเทศในกลุ่มลาตินอเมริกาเป็นส่วนใหญ่หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือจากข้อมูลในอดีตนั้นการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศนั้นมีการกระจุกตัวอยู่เฉพาะใน 2 ภูมิภาคที่กล่าวมาข้างต้นเท่านั้น (ดูตารางที่ 2)

ในปี 2537 มีประเทศกำลังพัฒนารวมกันประมาณ 11 ประเทศที่มีสัดส่วนของการได้รับ FDI รวมกันถึงร้อยละ 76 ของมูลค่า FDI รวมที่ไหลเข้าประเทศกำลังพัฒนาทั้งหมดรวมกัน อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่ามียางประเทศโดยเฉพาะประเทศที่เป็นเกาะนั้นได้รับ FDI เป็นมูลค่าหรือมีสัดส่วนที่สูงมากเมื่อเทียบกับขนาดของเศรษฐกิจในประเทศนั้นๆ และที่น่าสังเกตก็คือว่ามูลค่า FDI ที่ไหลไปสู่ประเทศในแอฟริกา นั้นไม่มีการเพิ่มขึ้นเลยในช่วงหลังๆโดยเฉพาะในแถบ sub-Saharan ของทวีปแอฟริกา

ตารางที่ 1 แสดงการไหลของปัจจัยทุนบางรายการที่สำคัญไปยังประเทศกำลังพัฒนา
(ล้านเหรียญสหรัฐ) ระหว่างปี 1960-1993

รายการ	1960s	1970s	1980s	1991	1992	1993
การลงทุนจากต่างประเทศสุทธิ	304	3024	12988	34475	44868	63999
การลงทุนในตลาดหลักทรัพย์	13	423	3353	17505	24250	86569
การกู้ยืมสุทธิของธนาคารพาณิชย์	384	9839	11791	1892	14541	5482
เงินช่วยเหลือและหนี้ทางการ	1466	9854	34366	59301	47383	52336
รวม	2167	23140	62498	115164	133034	210379

ที่มา: IMF และ The World Bank

ตารางที่ 2 แสดง FDI ที่ไหลไปสู่ประเทศกำลังพัฒนาในภูมิภาคต่างๆ
ระหว่างปี 1990-1994

เอเชียตะวันออกและแปซิฟิก	ยุโรปตะวันออกและเอเชียกลาง	ลาตินอเมริกา	ตะวันออกกลางและแอฟริกาเหนือ	เอเชียใต้	แอฟริกา
52.00%	9.00%	29.00%	4.00%	2.00%	4.00%

ที่มา: IMF และ The World Bank

คำถามก็คือว่าทำไม? เงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศจึงไหลไปสู่ประเทศในเอเชียตะวันออกและแปซิฟิกและประเทศในกลุ่มลาตินอเมริกา มีประเทศกำลังพัฒนาเป็นจำนวนมากพยายามที่จะลดอุปสรรคต่างๆ ที่มีผลกระทบโดยตรงต่อการไหลเข้าของ FDI ลงไปพร้อมกับความพยายามปรับปรุงบรรยากาศการลงทุนทางธุรกิจให้ดีขึ้น ในขณะเดียวกันบริษัทข้ามชาติต่างก็ตอบสนองต่อการเพิ่มขึ้นของระดับการแข่งขันในการดึงดูดการไหลเข้าของ FDI โดยการพิจารณาแหล่งที่ตั้งของอุตสาหกรรมให้กว้างขวางขึ้นในประเด็นเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ โดยเฉพาะโครงสร้างพื้นฐานทางด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการที่มีอยู่ในแต่ละประเทศที่จะไปลงทุนเป็นสำคัญ สิ่งที่เกิดขึ้นเหล่านี้ทำให้เกิดแนวโน้มที่เป็นแรงกดดันร่วมผนวกกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสาร การขนส่ง และการผลิตขนาดใหญ่ที่ทำให้เกิดตลาดในระดับโลกซึ่งล้วนเป็นข้อเท็จจริงที่สำคัญสำหรับการตัดสินใจของนักลงทุนระหว่างประเทศ ผลของการเลือกแหล่งที่ตั้งการผลิตและลงทุนใหม่ในต่างประเทศที่เหมาะสมนั้นจะมีผลทำให้จำนวนวันทำงานในกระบวนการผลิตลดลง ทำให้ผลผลิตที่ผลิตได้โดยมีต้นทุนการผลิตสูงเมื่อทำการผลิตในประเทศของนักลงทุนหรือบริษัทข้ามชาติเดิมที่มักมีระดับค่าแรงสูงสามารถจะทำการผลิตในแหล่งผลิตใหม่ได้โดยเฉพาะสามารถทำการผลิตโดยมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่าได้ในประเทศที่ค่าจ้างแรงงานยังไม่สูงมากนัก ต้นทุนในการผลิตสินค้าก็จะถูกลงเมื่อเทียบกับต้นทุนการผลิตในภายประเทศของผู้ลงทุนเดิม ทำให้สินค้าที่ทำการผลิตได้นั้นสามารถที่จะนำมาขายแข่งในตลาดโลกได้มากขึ้น กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือว่าในแง่ของนักลงทุนต่างประเทศส่วนใหญ่ นั้นจะสนใจเฉพาะแหล่งผลิตที่ทำให้เขาสามารถที่จะทำการผลิตสินค้าและบริการที่ตรงกับมาตรฐานนานาชาติที่สามารถขายแข่งได้ทั้งในรูปของคุณภาพและราคาเป็นสำคัญ

ความเป็นโลกาภิวัตน์ (globalization) ดังที่กล่าวมาข้างต้นนั้นหมายถึงว่าความหมายของความแตกต่างระหว่างการผลิตเพื่อการส่งออก และการผลิตเพื่อป้อนตลาดภายในประเทศเป็นหลักเริ่มจะลดความแตกต่างในความหมายเดิมลงจนในปัจจุบันนี้นั้นความหมายของคำทั้งสองคำนั้นแทบไม่มีความแตกต่างอีกต่อไป ประเทศที่ต้องการที่จะพัฒนาประเทศให้เป็นไปอย่างรวดเร็วก็จะพยายามที่จะเสนอเงื่อนไขที่ดีทางด้านธุรกิจให้ทั้งผู้ลงทุนที่ผลิตเพื่อการส่งออกและผู้ลงทุนที่ผลิตเพื่อป้อนตลาดในประเทศ. อย่างไรก็ตามการเน้นหนักและจุดสนใจของนักลงทุนต่างประเทศนั้นอาจจะแตกต่างกันไปซึ่งอาจจะขึ้นอยู่กับขนาดของตลาดภายในประเทศเป็นสำคัญว่ามีขนาดใหญ่มากน้อยเพียงใดเป็นต้น แต่ถ้ามองภาพรวมโดยการเชื่อมทั้งการผลิตเพื่อการส่งและการผลิตเพื่อป้อนตลาดภายในประเทศเป็นหลักเข้าด้วยกันแล้วจะเห็นได้ว่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) นั้นจะเพิ่มมากขึ้นในแถบภูมิภาคเอเชียตะวันออกและประเทศในกลุ่มลาตินอเมริกา ทั้งนี้เพราะทั้งสองภูมิภาคนั้นได้มีการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ต่างๆ ในการส่งเสริมการลงทุนให้สามารถสอดคล้องกับความเป็นโลกาภิวัตน์ภายใต้สถานการณ์ปัจจุบันได้ดีกว่าภูมิภาคอื่นๆ ของโลกนั่นเอง.

กลยุทธ์ที่สำคัญของประเทศในภูมิภาคทั้งสองก็คือเริ่มจากการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นฐานเพื่อทำการผลิตสินค้าส่งออกที่อาศัยหรือใช้แรงงานมากในกระบวนการผลิตก่อนแล้ว

จึงพยายามพัฒนาประเทศไปสู่ความเป็นประเทศอุตสาหกรรมมากขึ้นในระยะต่อมา ในระยะเวลาที่ผ่านมาอันเกือบทุกประเทศโดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนานั้นได้สนใจและมีความตระหนักมากยิ่งขึ้นถึงความสำคัญของระดับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและระดับการแข่งขันในตลาดโลกที่เพิ่มมากขึ้น ความตระหนักดังกล่าวมีผลกระทบอย่างสำคัญต่อการเพิ่มทุนและการพัฒนาทักษะในกระบวนการผลิตให้ดีขึ้นได้ในหลายๆอุตสาหกรรม จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้นนั้นเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าในปัจจุบันประเทศกำลังพัฒนานั้นคงไม่สามารถที่จะอาศัยกระบวนการผลิตที่อาศัยแรงงานที่มีราคาถูกหรือค่าจ้างแรงงานต่ำเป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาได้อีกต่อไป แต่ในทางตรงกันข้ามกลับจะต้องมีการพัฒนาเพื่อให้ได้แรงงานที่มีคุณภาพและที่สำคัญต้องเป็นแรงงานที่มีผลิตภาพมากยิ่งขึ้นในกระบวนการผลิต ทั้งนี้เพื่อให้ประเทศกำลังพัฒนาเหล่านั้นสามารถคงไว้ซึ่งความได้เปรียบในประโยชน์เปรียบเทียบ (comparative advantages) เป็นประเด็นสำคัญ จะเห็นได้ว่าประเทศกำลังพัฒนาที่ประสบความสำเร็จในการดึงดูด FDI จากต่างประเทศส่วนใหญ่นั้นมักจะเน้นหนักการพัฒนาไปที่การปรับปรุงคุณภาพการศึกษาโดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนาเพื่อเพิ่มทักษะของแรงงานในภาคอุตสาหกรรมโดยอาศัยการฝึกอบรม การฝึกและสร้างระเบียบวินัยให้กับแรงงานตลอดจนอาศัยกระบวนการจัดการในการผลิตที่ดีกว่า นอกจากนี้การสนับสนุนบริษัทข้ามชาติในการใช้ความพยายามเพื่อยกระดับเทคโนโลยีภายในประเทศก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่สำคัญในการที่จะรักษาหรือคงศักยภาพในการแข่งขันของประเทศกำลังพัฒนานั้นๆได้ด้วย

อีกรูปแบบของความสำเร็จในการพัฒนาอุตสาหกรรมก็คือการที่ประเทศกำลังพัฒนานั้นได้เริ่มการพัฒนาจากอุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า (importsubstituting industrialization) ก่อน โดยกลยุทธ์ดังกล่าวนี้ได้ก่อให้เกิดทักษะที่มีคุณค่าและทำให้เกิดมีสถาบันต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมตลอดจนทำให้เกิดการปรับโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพที่เป็นประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมมากมาย อย่างไรก็ตามกลยุทธ์ดังกล่าวนี้มักมีข้อจำกัดอยู่บ้างทั้งนี้เพราะมีสาเหตุเนื่องมาจากการที่ตลาดภายในประเทศของประเทศกำลังพัฒนานั้นมักมีขนาดค่อนข้างเล็กหรือมีขนาดจำกัด และที่สำคัญมักเป็นตลาดที่ไม่ค่อยจะมีประสิทธิภาพมากนักที่เป็นผลเนื่องมาจากการได้มีการคุ้มครองและหรือได้รับการปกป้องโดยรัฐบาลในประเทศกำลังพัฒนานั้นๆอย่างต่อเนื่องนั่นเอง ทำให้อุตสาหกรรมที่ได้รับการปกป้องนั้นๆยังคงเป็นอุตสาหกรรมทารกที่ไม่สามารถพึ่งตนเองและที่สำคัญไม่สามารถที่จะทำการผลิตสินค้าเพื่อขายแข่งในตลาดโลกได้ ประเทศกำลังพัฒนาที่ใช้กลยุทธ์ในการพัฒนานี้ส่วนหนึ่งนั้นมักเป็นผลสืบเนื่องมาจากการเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจภายในประเทศ และอีกส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากการที่ประเทศกำลังพัฒนาเหล่านั้นต้องการปรับเปลี่ยนแนวนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมโดยการลดการปกป้องอุตสาหกรรมภายในประเทศลงโดยใช้ความพยายามที่จะปรับเปลี่ยนกิจการสาธารณูปโภคของรัฐให้ไปอยู่ในมือภาคเอกชนที่มีผลการดำเนินงานดีและมีประสิทธิภาพสูงกว่าและหรือพยายามที่จะทำให้เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆที่ใช้ในกระบวนการผลิตสามารถแข่งขันได้ในตลาดระหว่างประเทศ

ไม่ว่าจะเป็นกลยุทธ์การพัฒนาอุตสาหกรรมแนวทางใดที่กล่าวมาข้างต้นที่ประเทศกำลังพัฒนาจะยึดเป็นแนวในการพัฒนาประเทศก็ตาม ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและเป็นความเติบโตที่ยั่งยืนของประเทศในเอเชียตะวันออกและประเทศในกลุ่มลาตินอเมริกานั้น จนทำให้ถูกกล่าวขานทั่วไปว่าประเทศในภูมิภาคเหล่านี้เป็นตลาดที่เกิดขึ้นใหม่ (emerging markets) และในปัจจุบันนี้ตลาดที่เกิดขึ้นใหม่เหล่านี้เกือบจะถือได้ว่าเป็นคู่แข่งที่สำคัญของประเทศอุตสาหกรรมในแง่ของการเป็นผู้ส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม ทั้งนี้เนื่องจากการที่ระดับอุปสงค์ภายในประเทศที่มีต่อสินค้าอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอ ทำให้เกิดการผลิตรายใหญ่เพื่อป้อนตลาดภายในประเทศเหล่านั้นจนในที่สุดสามารถขยายการผลิตไปเป็นการผลิตเพื่อการส่งออกได้ สิ่งทีกล่าวมาข้างต้นเหล่านี้ทำให้ประเทศกำลังพัฒนาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกและลาตินอเมริกานั้นเป็นที่นิยมสำหรับการลงทุนของนักลงทุนระหว่างประเทศมาก

บริษัทข้ามชาติที่ต้องการจะก่อตั้งขึ้นในตลาดที่เกิดขึ้นใหม่เหล่านี้จะต้องพยายามให้สามารถเข้าถึงอุปทานของปัจจัย องค์ประกอบและบริการที่สนับสนุนอื่นๆที่จำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับหัตถอุตสาหกรรม (manufacturing industrials) นั้นนับได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมที่มีพลังขับเคลื่อนที่สำคัญของความสำเร็จ ที่สำคัญหัตถอุตสาหกรรมนั้นถือเป็นระบบที่ยืดหยุ่นของความสัมพันธ์ในรูปของความร่วมมือระหว่างประเทศภายใต้บริษัทที่มีความชำนาญในทุกขั้นตอนการผลิตที่แตกต่างกันทั้ง ขั้นต้น ขั้นกลาง และ ขั้นสูงในลูกโซ่ของกระบวนการผลิต (production chain) ประกอบกับเป็นความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างผู้ผลิตแต่ละรายโดยผ่านข่ายงาน (net work) และการอาศัยความสัมพันธ์ในระยะยาวระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย รูปแบบของระบบความสัมพันธ์ดังที่กล่าวมาได้ช่วยให้มีการรวมตัวทางธุรกิจขึ้นระหว่างนักลงทุนจากต่างประเทศและนักธุรกิจของประเทศกำลังพัฒนาที่เป็นเจ้าบ้านได้ดี นอกจากนี้ยังเป็นการเปิดโอกาสให้ประเทศกำลังพัฒนาเหล่านั้นสามารถเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศได้มากขึ้นโดยอาศัยการเหนี่ยวนำให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจภายในประเทศตนมากขึ้นในระยะต่อมาช่วงหลังๆโดยผ่านความร่วมมือภายใต้การถ่ายโอนทางเทคโนโลยี (technology transfer) การพัฒนาทักษะการจัดการ (management skills) และความสามารถเข้าถึงตลาดส่งออกโลกที่ดีขึ้นกว่าเดิม

อย่างไรก็ตามบริษัทข้ามชาติเหล่านี้ก็ยังต้องการให้เกิดมีความยืดหยุ่นในการพัฒนาทักษะการจัดการในระดับที่สูงขึ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันในคุณภาพที่ทันต่อเวลาอันเกิดจากความต้องการที่มีต่อปัจจัยขั้นกลางทั้งที่เป็นสินค้าและบริการโดยปราศจากความเสียหายทางธุรกิจใดๆเกิดขึ้น ดังนั้นประเทศกำลังพัฒนาใดก็ตามที่ให้หรือมีเงื่อนไขที่สามารถจะอำนวยความสะดวกในการดำเนินการดังกล่าวมาได้มากกว่าประเทศอื่นๆก็จะเป็นประเทศที่มีความสามารถในการแข่งขันมากกว่าและก็ย่อมเป็นที่สนใจของนักลงทุนต่างประเทศมากกว่าในที่สุด

ไม่มีประเทศกำลังพัฒนาประเทศใดที่สามารถจะดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศได้อย่างมีนัยสำคัญได้โดยไม่มีการปฏิรูปการค้าแบบยั่งยืน (sustained trade reform) ดังนั้นเพื่อให้ประเทศกำลังพัฒนาเหล่านั้นสามารถที่จะพัฒนาประเทศได้ทันกับ

ระดับการแข่งขันระหว่างประเทศที่นับวันแต่จะมีระดับการแข่งขันเพิ่มสูงขึ้น ประเทศกำลังพัฒนาเหล่านี้จึงได้ดำเนินการปฏิรูปเศรษฐกิจภายในประเทศอย่างจริงจัง ทั้งนี้เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาในภาคธุรกิจเอกชนภายในประเทศนั้นมากขึ้น มีประเทศกำลังพัฒนาหลายประเทศที่ประสบความสำเร็จอย่างสำคัญในการดำเนินมาตรการต่างๆ เพื่อดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศโดยอาศัยการรักษาเสถียรภาพของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจมหภาค การลดการบิดเบือนของราคา ยกเลิกการควบคุมขั้นตอนและกระบวนการในการลงทุน และการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทางเศรษฐกิจโดยรวม ทั้งนี้เพื่อให้ประเทศนั้นๆ เป็นพื้นฐานที่ดีแก่การลงทุนของเอกชนทั้งที่เป็นนักลงทุนภายในประเทศและนักลงทุนที่มาจากต่างประเทศ

คำถามอีกประการหนึ่งในเรื่องของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศก็คือว่า ประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ ที่เหลือมีการดำเนินมาตรการเกี่ยวกับเรื่องนี้อย่างไรบ้าง? ประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ ที่ยังไม่ประสบความสำเร็จในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศต่างก็ได้เริ่มดำเนินมาตรการในการปฏิรูปเช่นกันโดยเน้นในประเด็นต่างๆ ที่เหมือนกันกับประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ ที่ได้ประสบผลสำเร็จไปแล้ว ยกตัวอย่างเช่น เน้นการแก้ปัญหาความไม่สมดุลของนโยบายการเงินและการคลัง การแก้ไขการบิดเบือนของราคา การยกเลิกกิจการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการที่ขาดประสิทธิภาพ และยกเลิกการควบคุมที่ไม่จำเป็นให้น้อยลง ในบรรดาประเทศกำลังพัฒนาที่ได้ดำเนินมาตรการต่างๆ เหล่านี้ไปแล้ว ทำให้มีหลายประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าขึ้นอย่างมีนัยสำคัญจนกระทั่งได้รับการยกย่องชมเชยจากนักเศรษฐศาสตร์และสถาบันการเงินซึ่งเป็นสถาบันระหว่างประเทศ ซึ่งในจำนวนสถาบันการเงินระหว่างประเทศเหล่านี้ได้รวมเอาธนาคารโลกและกองทุนการเงินระหว่างประเทศไว้ด้วย อย่างไรก็ตามปริมาณการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ในประเทศกำลังพัฒนาเหล่านี้ก็ยังมีปริมาณไม่มากนักหรือถึงแม้ว่าจะมีการไหลเข้ามาของ FDI แต่ก็ยังมีขนาดการไหลเข้าประเทศในระดับที่น้อยกว่าเมื่อเทียบกับการไหลของ FDI ที่ประเทศกำลังพัฒนานั้นๆ ต้องการอยู่มาก

ดังนั้นจึงเกิดคำถามว่ามีข้อผิดพลาดอะไร? เกิดขึ้นกับประเทศเหล่านี้ที่ระดับปริมาณการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) อยู่ระดับที่น้อยกว่าที่ประเทศกำลังพัฒนานั้นๆ ต้องการ ปัญหาพื้นฐานประการแรกก็คือว่าประเทศเหล่านั้นบางประเทศได้ดำเนินมาตรการที่ค่อนข้างน้อยมากในการสร้างแรงจูงใจให้กับนักลงทุนจากต่างประเทศ มาตรการในการสร้างแรงจูงใจแบบดั้งเดิมประการหนึ่งของประเทศกำลังพัฒนามาก็คือ การใช้กลยุทธ์ค่าแรงงานที่ต่ำกว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างแรงจูงใจเพื่อเร่งให้มีการลงทุนจากต่างประเทศในรูปของ FDI มากขึ้น ซึ่งในสถานะการณ์ของโลกปัจจุบันนั้นมาตรการสร้างแรงจูงใจแบบดั้งเดิมดังกล่าววันแต่จะลดบทบาทและมีความสำคัญลงไปมากจนไม่ได้มีผลต่อการตัดสินใจในการลงทุนมากนัก ระบบเศรษฐกิจที่อยู่ในระยะเริ่มแรกของประเทศกำลังพัฒนานั้นมักเป็นระบบเศรษฐกิจแบบอุตสาหกรรมซึ่งแท้จริงแล้วในระยะแรกประเทศเหล่านี้ไม่ได้เป็นผู้ที่เสนอให้ปัจจัยการผลิตทั้งที่เป็นสินค้าและบริการทางธุรกิจที่ทัน

สมัยและสมบูรณ์แก่นักลงทุนจากต่างประเทศมากนัก ซึ่งโดยข้อเท็จจริงแล้วปัจจัยการผลิตทั้งที่เป็นสินค้าและบริการทางธุรกิจที่ทันสมัยและสมบูรณ์เหล่านี้กลับเป็นสิ่งที่นักลงทุนจากต่างประเทศต้องการและจะถูกใช้เพื่อเป็นฐานการผลิตให้สามารถเข้ามาขายแข่งขันกับตลาดภายในประเทศเหล่านั้น ปัจจัยอื่นที่มีผลกระทบอย่างสำคัญต่อระดับการลงทุนในประเทศกำลังพัฒนาที่ยากจนกว่าก็คือ ข้อเท็จจริงที่ว่าปริมาณการไหลเข้าของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) นั้นมักจะมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นตามระดับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมากกว่าที่จะเป็นตัวนำการพัฒนาเศรษฐกิจ ดังนั้นในกรณีที่เป็นประเทศกำลังพัฒนาที่ยากจนซึ่งระดับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมีน้อย ก็จะทำให้ศักยภาพในการดึงดูด FDI จากต่างประเทศมีน้อยกว่าเมื่อเทียบกับประเทศที่มีระดับการพัฒนาหรือมีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูงกว่า ประกอบกับประเทศที่มีระดับการพัฒนาหรือมีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูงกว่านั้นมักมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการลงทุนที่ดีกว่าประเทศที่พัฒนาน้อยกว่ามาก

ในกรณีของประเทศกำลังพัฒนาที่ประสบความสำเร็จน้อยในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) นั้นพบว่าประเทศกำลังพัฒนาเหล่านั้นแม้ว่าโดยศักยภาพในแง่การดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศจะมีมากก็ตาม แต่ก็มักไม่ดำเนินการปฏิรูปอย่างจริงจังและมากพอในการกระตุ้นการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศอย่างที่เหมาะสม ในแง่ของรัฐบาลของประเทศกำลังพัฒนานั้นมิใช่เพียงเพื่อที่จะให้ได้มาซึ่งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่จะเกิดขึ้นกับประเทศกำลังพัฒนาที่เป็นผู้รับการลงทุนเท่านั้นแต่ในความพยายามที่จะดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศนั้นประเทศกำลังพัฒนาจะต้องพยายามสร้างความก้าวหน้าทางด้านอื่นๆที่พอเพียงโดยเฉพาะบริการพื้นฐานที่จะใช้ในการสนับสนุนการลงทุนจากต่างประเทศ ทั้งนี้เพื่อให้ได้มาซึ่งมาตรฐานโลกในทางปฏิบัติที่ดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ประเทศกำลังพัฒนาใดที่สามารถดำเนินความพยายามสร้างความก้าวหน้าที่พอเพียงเพื่อให้ได้มาตรฐานโลกได้ดีกว่าก็จะเป็นประเทศที่ได้เปรียบกว่าประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆในระยะยาวในการที่จะสามารถดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศได้มากกว่า

อุปสรรคในการเข้ามาลงทุนของนักลงทุนต่างประเทศ ในหลายๆประเทศที่กำลังพัฒนาได้ดำเนินการเปิดนโยบายเสรีในการอนุญาตให้มีการไหลเข้ามาของ FDI ได้อย่างเสรีมากขึ้นกว่าเดิมตลอดช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ประเทศกำลังพัฒนาเหล่านั้นได้ดำเนินการเพื่อเป็นการลดหย่อนข้อจำกัดต่างๆในการไหลเข้ามาของ FDI และการเป็นเจ้าของกิจการโดยนักลงทุนจากต่างประเทศลง ในบางภาคเศรษฐกิจเป็นการเฉพาะ นอกจากนี้ยังมีการนำเอาวิธีการกำหนดรายชื่อของกิจการที่ไม่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐมาเพื่อใช้จำกัดรูปแบบการลงทุนที่ต้องการ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดมีการกลั่นกรองมากขึ้นและที่สำคัญต้องได้รับการอนุญาตก่อนการลงทุน ในประเทศกำลังพัฒนาหลายประเทศนั้นการใช้อุปสรรคในการเข้ามาลงทุนยังไม่เป็นประเด็นที่จะต้องดำเนินการแต่ประการใด แต่ก็ก็มีกรณีที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งเหมือนกันที่อุปสรรคในการเข้ามาลงทุนนั้นมีสาเหตุเนื่องมาจากแรงกดดันจากกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆภายในประเทศและหรือแรงกดดันจากองค์กรที่มีหน้าที่ควบคุมเป็นสำคัญ

การปกป้องตามกฎหมายที่ไม่เพียงพอ รัฐบาลของประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่ต่างก็ตระหนักถึงความต้องการสำหรับปกป้องการลงทุนสำหรับนักลงทุนจากต่างประเทศ มีหลายประเทศที่ให้หลักประกันในการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันระหว่างการลงทุนของนักลงทุนภายในประเทศและนักลงทุนจากต่างประเทศ ปัจจุบันนี้มีการเพิ่มจำนวนของประเทศที่ยอมรับกฎหมายที่ห้ามการให้สิทธิพิเศษหรือการให้หลักประกันในทันทีและอย่างพอเพียงในการให้การชดเชยในกรณีที่เกิดการให้สิทธิพิเศษเกิดขึ้นมากขึ้น ในประเทศกำลังพัฒนาหลายประเทศนั้นเมื่อมีข้อผิดพลาดเกี่ยวกับการลงทุนระหว่างประเทศเกิดขึ้น นักลงทุนจากต่างประเทศก็ได้อาศัยการชี้ขาดโดยอนุญาตุลาการระหว่างประเทศเพื่อใช้ในการกำหนดหรือคัดค้านในการลงทุนนั้นๆ

การปฏิรูปที่ถูกต้องตามกฎหมายในประเทศกำลังพัฒนาเป็นส่วนใหญ่แล้วยังห่างไกลจากสิ่งควรจะเป็นมาก อย่างไรก็ตามในหลายๆกรณีกฎหมายก็ยังคงมีนัยสำคัญที่เปิดโอกาสให้มีข้อยกเว้นหรือสิทธิพิเศษสำหรับทรัพย์สินของนักลงทุนเพื่อเหตุผลในการตัดสินใจทำการลงทุน ระบบการตัดสินใจโดยอาศัยอำนาจศาลที่ล่าช้าและทำหน้าที่ได้ไม่ค่อยดีในประเทศกำลังพัฒนานั้นได้ก่อให้เกิดกระแสเรียกร้องให้มีการให้คำมั่นสัญญาที่จะต้องกระทำการชดเชยในทันทีและในระดับที่เพียงพอโดยกฎหมาย และในท้ายสุดนั้นก็มีกรณีที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งที่นักลงทุนไม่ต้องการที่จะใช้วิธีการภายในประเทศนั้นในการกำหนดข้อตัดสินก่อนที่จะหันไปใช้การกำหนดข้อตกลงระดับนานาชาติแทน ในกรณีที่ระบบของกระบวนการยุติธรรมทางศาลภายในประเทศกำลังพัฒนายังไม่เข้มแข็งนั้นก็จะเป็นสาเหตุที่สำคัญที่จะไปลดความมั่นใจของนักลงทุนจากต่างประเทศลงเป็นอันมาก

การตีค่าที่สูงเกินกว่าปรกติและข้อจำกัดในการเข้าถึงเงินตราสกุลที่แข็งหลังปลายทศวรรษ 1980 นั้นมีประเทศกำลังพัฒนาเป็นจำนวนมากได้พยายามที่จะเปิดเสรีในระบบอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของตนเองขึ้น มีหลายประเทศได้ดำเนินการลดค่าเงินของประเทศตนเองลง ในขณะที่บางประเทศนั้นเลือกใช้กลไกราคาเป็นตัวกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศแทน แม้ว่าประเทศกำลังพัฒนาหลายประเทศจะได้มีการปรับตัวไปค่อนข้างมากในเรื่องอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตามอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศของบางประเทศก็ยังคงมีค่าสูงกว่าที่ควรจะเป็นอยู่มาก และที่สำคัญระดับการควบคุมอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศในบางประเทศก็ยังคงเป็นสิ่งจำเป็นอยู่ ยิ่งไปกว่านั้นการเปิดเสรีในอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศในหลายๆประเทศนั้นเป็นการดำเนินการโดยผ่านการประกาศหรือการสั่งการมากกว่าที่จะเป็นการดำเนินการที่ผ่านขั้นตอนทางกฎหมายที่เหมาะสมแบบเป็นขั้นเป็นตอน ซึ่งสถานะการณ์เหล่านี้ได้สร้างบรรยากาศที่ไม่แน่นอนให้กับนักลงทุนระหว่างประเทศมาก

อุปสรรคทางด้านการค้า ในอดีตที่ผ่านมาประเทศกำลังพัฒนาหลายประเทศได้มีการปรับใช้นโยบายหรือกลยุทธ์การผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าเป็นปัจจัยสำคัญที่ดึงดูด FDI โดยออกมาในรูปแบบของการเสนอการปกป้องตลาดภายในแก่นักลงทุนต่างประเทศที่จะเข้ามาลงทุนในประเทศกำลังพัฒนาเหล่านั้น แต่จากการที่เกือบทุกประเทศในปัจจุบันนี้

ต่างก็ตระหนักถึงความสำคัญของการแข่งขันในตลาดโลกดังนั้นในปัจจุบันหลายๆประเทศจึงได้ลดการปกป้องลงและพยายามก้าวไปสู่การส่งเสริมการส่งออก อย่างไรก็ตามในหลายกรณีนั้นถือได้ว่าการปฏิรูปทางการค้าก็ยังไม่ได้ดำเนินการไปถึงจุดที่ควรจะเป็นได้อย่างเป็นที่น่าพอใจ ประเทศกำลังพัฒนาบางประเทศได้พยายามลดการปกป้องลงได้อย่างมีนัยสำคัญ แต่ก็ยังคงมีสิ่งที่จะต้องดำเนินต่อไปอีกมากในการที่จะกระตุ้นและเร่งการแข่งขันที่แท้จริงให้เกิดขึ้นได้ภายในประเทศนั้น หรือในบางกรณีนั้นประเทศกำลังพัฒนาบางประเทศไม่สามารถที่จะทำให้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศนั้นเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการส่งออกที่เพิ่มมากขึ้นได้

นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับพิธีการศุลกากรที่ล่าช้า (red tape) ซึ่งนับเป็นปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นในประเทศกำลังพัฒนา นโยบายการค้าที่ดีกว่าอาจจะถูกละเลยหรือเพิกเฉยโดยกระบวนการศุลกากรที่มีระเบียบที่ยุ่งยากซับซ้อนและล่าช้า โดยเฉพาะทัศนคติแบบเก่าที่เห็นว่าโดยหน้าที่แล้วหน่วยงานศุลกากรเป็นผู้ควบคุมมากกว่าจะเป็นการอำนวยความสะดวกนั้นนับเป็นอุปสรรคต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ทำให้การนำเข้าเครื่องจักรและอุปกรณ์ประเภททุนหรือปัจจัยการผลิตอื่นๆก็ไม่สามารถที่จะเคลื่อนย้ายไปยังจุดต่างๆที่ต้องการใช้ได้ทันเวลาได้ ระบบการขอคืนเงินภาษีหรือเงินประกันที่เกี่ยวกับการส่งออกนั้นมักมีความล่าช้าเป็นเดือน หรือในบางกรณีนั้นอาจล่าช้านานเป็นปี นอกจากนี้กระบวนการต่างๆในพิธีการศุลกากรของประเทศกำลังพัฒนานั้นมักเป็นกระบวนการที่ต้องใช้จ่ายเงินมาก

การบิดเบือนทางภาษีอากร (tax distortions) เพื่อเป็นการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ ประเทศกำลังพัฒนาบางประเทศได้อาศัยการให้แรงจูงใจพิเศษต่อการลงทุน ทั้งในรูปของการให้การยกเว้นทางภาษี การใช้ tax holiday และ tax credit ตลอดจนการลดภาษีศุลกากร เป็นต้น อย่างไรก็ตามจากประสบการณ์ในอดีตได้แสดงให้เห็นว่ากลยุทธ์การดึงดูดการลงทุนดังกล่าวมาข้างต้นนั้นมีผลกระทบน้อยมากต่อการลงทุนของนักลงทุนในระยะยาว ในกรณีของ tax holiday นั้นจะเป็นการเพิ่มการบิดเบือนในระบบภาษีให้สูงขึ้นไปกว่าเดิมอีก ทั้งนี้เพราะการให้มาตรการทางภาษีแบบนี้ในบางประเทศนั้นจะเป็นการให้สิทธิพิเศษทางภาษีกับนักลงทุนใหม่ๆมากกว่านักลงทุนที่มีอยู่เดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักลงทุนภายในประเทศ นอกจากนั้นการหมดอายุลงของนโยบาย tax holiday ก็จะเป็นการเพิ่มภาระภาษีให้กับนักลงทุนหรือบริษัทต่างๆในทันทีที่นโยบายภาษีนี้นั้นได้สิ้นสุดลง ยิ่งไปกว่านั้นการให้แรงจูงใจแบบนี้มักเป็นการดำเนินการที่ผ่านกระบวนการบริหารและการจัดการที่ซับซ้อนและเป็นทางการมากเกินไปทำให้เกิดปัญหาการคอร์รัปชันตามมาในที่สุด

ดังนั้นการมีระบบภาษีที่มั่นคงและเป็นไปอย่างอัตโนมัติควบคู่ไปกับการเก็บภาษีในอัตราที่เหมาะสมและปราศจากการเลือกปฏิบัติในการให้แรงจูงใจนั้นจะเป็นผลดีต่อทั้งนักลงทุนและเป็นผลดีต่อประเทศกำลังพัฒนาเหล่านั้นด้วย อย่างไรก็ตามยังมีอีกหลายประเทศที่ยังห่างไกลจากการที่จะไปถึงจุดหมายของการมีระบบภาษีที่มั่นคงและเป็นไปอย่างอัตโนมัติควบคู่ไปกับการเก็บภาษีในอัตราที่เหมาะสมโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติในการให้แรงจูงใจ

การพยายามให้เป็นที่ยุติกันแพร่หลาย มีหลายประเทศกำลังพัฒนาได้อาศัยการส่งเสริมการลงทุนเพื่อเป็นการชักชวนให้นักลงทุนเข้ามาลงทุนในประเทศเหล่านั้นได้เริ่มมีการดำเนินการเป็นที่แพร่หลายในช่วงเวลาที่ไม่นานมานี้ อย่างไรก็ตามก็มีหลายประเทศต้องการที่จะมีการวางแผนในโครงการต่างๆอย่างระมัดระวังเพื่อให้การดำเนินและการปรับปรุงต่างๆที่ดำเนินการภายในประเทศจนประสบผลสำเร็จได้เป็นที่ยุติกันแพร่หลายในต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศพัฒนาที่เป็นเป้าหมายสำคัญๆ โดยผ่านการโฆษณาที่ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายมากนักแต่อาศัยวิธีการที่ดีกว่าโดยผ่านทาง การรณรงค์ในระยะยาวโดยอาศัยการประชาสัมพันธ์ที่ต่อเนื่องและการให้ความช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพให้กับนักลงทุนและนักธุรกิจที่สนใจ ในขณะที่เดียวกันการให้ความช่วยเหลือกับนักลงทุนเดิมในการแก้ไขปัญหาในการบริหารงานนั้นถือเป็นส่วนที่สำคัญของการส่งเสริมแต่เป็นเรื่องที่มักจะถูกละเลยและมองข้ามไปโดยประเทศกำลังพัฒนา

บทบาทของรัฐบาล สำหรับหลายๆประเทศที่ยังไม่ประสบความสำเร็จตามที่คาดหวังในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศนั้นมีปัญหาสำคัญคือว่าระดับการปฏิรูปในประเทศเหล่านั้นยังไม่เพียงพอ รัฐบาลในประเทศเหล่านั้นได้พยายามรักษาไว้ซึ่งการได้ชื่อว่าได้ดำเนินการปฏิรูปแล้วเท่านั้น ระดับการแข่งขันในโลกที่เพิ่มมากขึ้นได้ผลักดันให้บริษัทต่างๆตกอยู่ภายใต้แรงกดดันที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งทำให้บริษัทเหล่านั้นตอบสนองโดยการลงทุนเพียงเฉพาะในประเทศที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ดังนั้นประเทศกำลังพัฒนาต่างๆจึงควรจะใช้โอกาสในการปฏิรูปนี้เป็นทางเลือกเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ท้าทายในการจะก้าวไปเป็นประเทศที่ประสบความสำเร็จในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศได้ ยิ่งไปกว่านั้นนโยบายการเปิดเสรีเพียงลำพังไม่ได้ช่วยให้เกิดมีการแข่งขันได้อย่างพอเพียง การเปิดกว้างทางเศรษฐกิจนั้นนับเป็นเงื่อนไขที่สำคัญที่จะเป็นตัวบังคับให้เกิดการแข่งขันและเป็นการโอนย้ายทรัพยากรไปใช้ในทิศทางที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด จากประสบการณ์ในประเทศกำลังพัฒนาได้ให้ข้อเสนอแนะว่าความพยายามในการสนับสนุนของรัฐจะเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้ผลิตสามารถประกอบการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการสนับสนุนของรัฐนั้นเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการโดยด่วน ยกตัวอย่างเช่น ในปัจจุบันนักลงทุนระหว่างประเทศได้เริ่มมีความสนใจในปัจจัยการผลิตที่มีผลิตภาพที่สูงมากกว่าการใช้ปัจจัยแรงงานที่มีราคาต่ำ ดังนั้นความช่วยเหลือจากรัฐบาลนั้นนับเป็นสิ่งที่จำเป็นและเป็นที่ต้องการในการยกระดับของเทคโนโลยีและทำให้เกิดการพัฒนาฝีมือของแรงงาน ทำให้สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและบริการทางเทคโนโลยี ทำให้เกิดการพัฒนาศึกษาทั่วไปและการฝึกอบรมพิเศษทางด้านอุตสาหกรรมตลอดจนการจัดการนั้นนับได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญมากกว่าที่เป็นมาในอดีตมาก

การสนับสนุนจากรัฐในรูปแบบการสนับสนุนสาธารณะนั้นไม่ได้หมายความว่ารัฐบาลควรที่จะดำเนินการหรือใช้จ่ายในทุกสิ่งทุกอย่างที่นักลงทุนต้องการทั้งหมด มีบ่อยครั้งที่บริการสนับสนุนที่เป็นบริการสาธารณะที่เป็นที่ต้องการของอุตสาหกรรมต่างๆนั้นมาจากสถาบันที่เป็นของเอกชน และแม้แต่นักลงทุนต่างประเทศเองนั้นก็อาจจะให้ความช่วยเหลือได้โดยการกระตุ้นจากผู้ที่เป็นเจ้าของที่มีความสนใจที่จะให้ความช่วยเหลือก็เป็นได้ บริษัทเอกชน

ชนไม่ได้รับเพียงประโยชน์จากระบบสนับสนุนดังกล่าวเท่านั้น แต่บริษัทเหล่านั้นสามารถที่จะมีบทบาทในการออกแบบและดำเนินการในการให้บริการสาธารณะนั้นๆได้ด้วย ซึ่งอาจจะต้องแบกรับภาระต้นทุนในการให้บริการบางส่วนเท่านั้นก็เป็นได้

ดังนั้นบทบาทของรัฐบาลจึงเริ่มมีความซับซ้อนมากขึ้น รัฐบาลในประเทศกำลังพัฒนาเหล่านั้นคงไม่สามารถที่จะเป็นเพียงผู้ผูกขาดในการให้บริการและขายสินค้า หรือทำตนเป็นเพียงผู้ควบคุมเท่านั้น ในทางตรงกันข้ามรัฐบาลในประเทศเหล่านั้นกลับจะต้องมีหน้าที่ในการเป็นผู้จัดองค์กร ผู้ประสานงาน ผู้ให้ความช่วยเหลือ และเป็นผู้ร่วมงานควบคู่กันไปในบทบาทใหม่ที่ควรจะเป็นของรัฐ เพื่อให้เป็นรัฐบาลที่ประสบความสำเร็จรัฐจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเปลี่ยนแปลงนโยบายและพยายามสร้าง ทักษะใหม่ ข้อผูกมัดใหม่ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความเต็มใจที่จะเรียนรู้จากข้อผิดพลาดและตระหนักว่าข้อผิดพลาดนั้นเป็นชุมทรัพย์ที่สำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จได้ในที่สุด

เอกสารอ้างอิง

เสถียร ศรีบุญเรือง, 2535, การส่งออก การลงทุนและความเจริญเติบโตของเศรษฐกิจไทย, วารสารเศรษฐศาสตร์ธรรมศาสตร์ ปีที่10 ฉบับที่ 4 ธันวาคม 2535.

ชัยวุฒิ ชัยพันธุ์, 2537, การลงทุนโดยตรงของญี่ปุ่นและNIEs ในไทย: มุมมองจากนักเศรษฐศาสตร์ไทย, วารสารเศรษฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม 2537.

Joel Bergman and Xiaofang Shen,1995, The Foreign Investment in Developing Countries, The Foreign Investment Advisory Service, Finance and Development, Quarterly Publication of International Monetary Fund and The World Bank, December,1995.

Tongdee Kijboonchoo,1994, Direct Foreign Investment and Economic Growth of The Thai Economy in the 1980s, Ph.D. Dissertation of the Faculty of the School of Economics, University of the Philippines, The Philippines,1994.